

THE BOOK OF SNAKES

A LIFE-SIZE GUIDE TO
SIX HUNDRED SPECIES FROM
AROUND THE WORLD

MARK O'SHEA

BOEKBESPREKING

BOOK REVIEW

Mark O'Shea, *The Book of Snakes. A life-size guide to six hundred species from around the world*. Ivy Press, London 2018. ISBN: 978-1-78240-559-7. £ 39,-.

Marcel van der Voort

Als er een boek naar je onderweg is dat de veelbelovende titel draagt van *The Book of Snakes* - een titel die vanwege het bepaald lidwoord suggereert dat het alle andere overbodig maakt - heb je begrijpelijkerwijs hoge verwachtingen. Als de schrijver van dat veelbelovende boek ook nog eens Mark O'Shea heet, dan kwadrateert de verwachting zo maar. En wie hoge verwachtingen heeft, wordt gemakkelijk teleurgesteld. Nu is het net, alsof ik een aanloop neem om in deze boekbespreking mijn teleurgestelde verwachtingen met u te delen, maar het tegendeel is waar. Wat een schitterend boek is deze *life-size guide!* Gebonden, stevig papier, kloek formaat, dus loodzwaar, full-colour, 656 pagina's boordevol wetenswaardigheden. En dat alles voor slechts £ 39,- (± € 44,-).

Mark O'Shea is, denk ik, één van de weinige herpetologen die het, dank zij zijn decennialange ervaringen met slangen, gegeven is een dergelijk boek te schrijven. Voordat de echte inhoud van het boek start, vind je een halve pagina, in een klein lettertype, met zijn curriculum vitae. Dat ligt er niet om! De lezer weet dus met wie hij van doen heeft.

Hoewel het accent in dit boek ligt op een beschrijving van zeshonderd slangen, gaat er aan dit encyclopedische deel een theoretisch deel vooraf, onder andere een Inleiding. Hierin legt O'Shea zijn doelstelling uit. Zo wil hij, zeker voor degenen die onbekend zijn met slangen, fabelvorming rondom hen ontzenuwen en begrip voor deze door veel mensen verfoeide die-

Mark O'Shea, *The Book of Snakes. A life-size guide to six hundred species from around the world*. Ivy Press, London 2018. ISBN: 978-1-78240-559-7. £ 39,-.

Marcel van der Voort

If there is a book on its way to you that has the promising title *The Book of Snakes* - a title that suggests that all the others are dispensable because of the particular article - you understandably have high expectations. If the writer of that promising book is called Mark O'Shea as well, then the expectations square just like that. And someone who has high expectations is easily disappointed. Now it seems that I am building up to share my disappointed expectations with you, but the contrary is true. What a magnificent book this life-size guide is! Bound, thick paper, courageous size, weighs a ton, full-colour, a 656 pages thick mine of information. And all of that for only £ 39,- (± € 44,-).

Mark O'Shea, I think, is one of the few herpetologists to whom it is given to write such a book, thanks to his decades-long experience with snakes. Before the real content in the book takes off, you can find half a page, in a small font, with his curriculum vitae. That's serious business! So the reader knows who he's dealing with.

Although the emphasis in this book is on the description of six hundred snakes, there's a theoretical part before the encyclopedic part, amongst other things a introduction. Herein, O'shea explains his objective. Especially for people unfamiliar with snakes, he wants to refute myths about them and create more understanding for these, by most people abominated animals. Those that are already 'snakeaficiona-

ren bijbrengen. Degenen die al 'slangenaficionados' zijn, wil hij verbazen door ze kennis te laten maken met zeldzame en in het verborgene levende soorten. In diezelfde Inleiding spreekt hij de hoop uit, dat zowel leunstoelavonturiers als veldwerkers gestimuleerd zullen worden om zich in te zetten voor de bescherming van slangen. Het komt dus goed uit dat ik een leunstoelavonturier ben, en ik ben er dan ook maar eens goed voor gaan zitten.

Al gauw wordt bij eerste lezing duidelijk, dat je een pagina, welke dan ook, niet eenvoudigweg van boven naar beneden kunt lezen. De opmaak van het boek - die erg verzorgd is, chapeau voor de opmaker - dwingt je om dezelfde pagina een paar keer te bekijken, ten einde ook de kleine stukken tekst in diverse marges tot je te nemen. Daar tref je per definitie interessante informatie aan. In het hoofdstuk over de evolutie en de verscheidenheid binnen de slangenwereld lees je een kort, maar helder overzicht van de twee heden ten dage vigerende opvattingen over de evolutionaire afkomst van slangen. De ene groep hangt de theorie aan dat onze slangen nazaten zijn van een uitgestorven groep van marine reptielen, andere wetenschappers veronderstellen dat onze slangen aardse voorouders hebben. Mark O'Shea lardeert deze theorie met interessante aantallen jaren - die in de tientallen miljoenen lopen - en fotovoorbeelden van fossiele slangen. Wat ik prettig vind, is dat hij recente ontdekkingen weet te verwerken zoals in dit specifieke hoofdstuk de vondst in 2016 in Brazilië van een fossiele, viervoetige slang, *Tetrapodophis amplexus*.

Wie geïnteresseerd is in de systematiek van de moderne slangen, kan terecht in de volgende paragraaf: 'Diversity of modern Snakes'. Een paginagroot, vereenvoudigd stemma, geeft een aardig inzicht in hoe slangen vandaag de dag gesystematiseerd zijn. Qua volgorde misschien niet de meest logische plaats is vervolgens voor het hoofdstuk 'Wat is een slang?' Er was wat voor te zeggen geweest het boek daarmee te starten, maar goed, een kniesoor die daar op let, want in een aantal paragrafen weet de schrijver immers heel compact alle ins en outs over slangen de

dos', he wants to surprise by introducing them to rare and more secretive living species. In the same Introduction, he speaks about the hope, that there's content for the more laid back adventurer as well as the fieldworker, to become stimulated to become more involved with the protection of snakes. It's a good thing that I am a laid back adventurer and so I buckled down to take my time for this.

With the first read it soon became clear, that a page, no matter which one, you couldn't just easily read from top to bottom. The format of the book - which is very neat, credits to the set-up and type man - forces you to look at the same page multiple times, to also take in the smaller portions of text in different margins. There you will find per definition interesting information. In the chapter about evolution and the diversity within the snake-world, you can read a short, but clear summary of the two current views about the evolutionary origins of snakes that exist nowadays. The one group hangs on the theory that snakes come from an extinct group of marine reptiles, other scientists hypothesize that our snakes have terrestrial ancestors. Mark O'Shea lards this theory with interesting numbers of years - that go into tens of millions - and picture examples of fossil snakes. What I like, is that he manages to incorporate recent discoveries as such as in this specific chapter, the find in 2016 in Brasil of a fossil four-legged snake, *Tetrapodophis amplexus*.

For those who are interested in the systematics of the modern snake, they can go to the next paragraph: 'Diversity of modern Snakes'. A page-large simplified stemma gives a good overview of how snakes are systematized nowadays. As far order is concerned maybe not the most logical place is for the next chapter 'What is a snake?' Some could be said for starting the book with that, but okay, only a grumbler pays attention to that, after all the writer knows very well how to compactly describe in the review all the ins and outs about snakes: skeletons and limbs (!), skull and teeth, sense organs, sexual dimorphism and dichromatism, shed-

revue te laten passeren: skelet en ledematen (!), schedel en tanden, zintuiglijke uitrusting, seksueel onderscheid, vervelling. In deze afdeling trof ik de interessante informatie aan, dat Aziatische boomslangen (*Ahaetulla*) door de typische plaatsing en vormgeving van hun ogen een overlap van maar liefst 45 graden hebben van beide ogen in voorwaartse richting, wat een verrekijkerachtige visie oplevert. Prooidieren zijn dan ook zelden in staat om aan hun aandacht te ontsnappen.

Het hoofdstuk 'Prey and Hunting' is praktisch en overzichtelijk ingedeeld volgens het principe van prooivoorkeur van slangen: ongewervelde prooidieren, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren. Bij elke categorie trof ik wel voor mij nieuwe informatie aan. Bijvoorbeeld het gegeven dat *Liodytes* (Crayfish snake) een aangepaste schedel heeft om het verorberen van kreeften met hun harde schilden mogelijk te maken, of de informatie over de zeeslang *Emydocephalus annulatus*, die een vergrote lipschub heeft, waarmee hij visseneieren van het koraal kan schrapen. O'Shea verwijst voor nadere informatie en foto's naar pagina 500. Nieuwsgierig geworden naar dat detail, zocht ik die pagina op, maar was enigszins teleurgesteld dat uitgerekend dát kenmerk op de foto's niet te zien is. Toen ik het daar met Mark op de Slangendag van 14 oktober over had, pakte hij een exemplaar van zijn boek, bladerde naar pagina 27 en wees me fijntjes op de foto linksboven. Daar is die bijzondere schub duidelijk te zien en blijkt bovendien dat die niet alleen dient voor de voedselverwerving, maar dat die ook tijdens het liefdesspel zijn nut heeft, zoals de cloacale sporen bij Boa's en Pythons. Daar had ik aanvankelijk overheengelezen. Verbazingwekkend vond ik het om te lezen, dat *Pseudocerastes urarachnoides* een vogeletende slang is die een wel heel bijzondere manier heeft om zijn prooi te verschalken: zijn staarteinde lijkt op een spin, waarmee hij vogels in de luren kan leggen. Gelukkig is daarvan op pagina 637 wél een duidelijke foto te zien.

Vervolgens besteedt O'Shea aandacht aan de vijanden van slangen en aan de wijzen waarop zij zich verdedigen. Ik was bekend met de reputatie van de mangoest als slangenbestrijder.

In this department, I found the interesting information, that Asian tree snakes (*Ahaetulla*) have a 45-degree overlap of both eyes in the forward direction because of the typical placement and shape of their eyes, which results in a binocular-like vision. So, prey animals are seldom capable of escaping their attention.

The chapter 'Prey and Hunting' is practical and well-arranged according to the principle of the prey preference of snakes: invertebrate prey, am piscine (fish) prey, amphibians, reptiles, birds and mammals. With each category, I found new information I didn't know before. For example, the fact that *Liodytes* (Crayfish snake) has an adjusted skull so that it's possible to consume crayfish and their hard carapace, or the information about the sea snake, *Emydocephalus annulatus*, who has an enlarged lip scale, so he can scrape fish eggs from the coral. O'shea refers to page 500 for more information. I became curious to that detail, so I looked up that page, but was somewhat disappointed that precisely that detail wasn't shown on the pictures. When I talked with Mark on Snake-day October the 14th about that he picked up a copy of his book and looked up page 27 and showed me the picture in the left upper corner. There this special scale can be clearly seen and as it turns out it not only has a function for food acquisition but also has its utility during lovemaking, comparable to the cloacal spores in Boas and Pythons. I initially read over that. I found it surprising to read, that *Pseudocerastes urarachnoides* is a bird-eating snake that has a very special way of consuming its prey: the end of its tail looks like a spider, with which it can fool birds. Luckily a clear picture of that can be seen on page 637, although I wouldn't have minded if it was bigger.

Next, O'shea pays attention to the enemies of snakes and to the ways they protect themselves. I was familiar with the reputation of the mongoose as snake control. However, I was surprised, when I read that this active mammal, that has some immunity against cobra venom, has caused great environmental damage and the

Crotalus durissus unicolor.
Foto/Photo Marcel van der Voort.

Ik was echter verrast, toen ik las dat dit beweeglijke zoogdier, dat enige immuniteit tegen cobragif heeft, voor grote milieuschade en het uitsterven van sommige diersoorten gezorgd heeft nadat het op Okinawa, Jamiaca, Hawaii, Fiji, Mauritius en nog wat andere eilanden opzettelijk geïntroduceerd was als bestrijder van slangen en ratten. Van die uitgestorven dieren geeft O'Shea overigens geen voorbeelden.

In rap tempo volgt daarna een opsomming van manieren waarop slangen ervoor kunnen zorgen dat ze niet rust gelaten worden. Dat varieert van een uitstekende camouflage, hogeborstopzetterij, waarschuwingsgeluiden produceren, pogen te ontsnappen, tot het spelen van 'dood', een verschijnsel waarvan ik nu dank zij Mark O'Shea weet dat het 'thanatosis' heet. Ik leer graag nieuwe woorden! Dat de ringslang (o.a. *Natrix helvetica*) dergelijk gedrag kan vertonen, wil nog al eens bekend zijn, maar dat de Amerikaanse Haakneus dit ook doet, net als de Ringhalscobra (*Hemachatus haemachatus*), wist ik niet. *Naja nigricincta*, de zebra spugende cobra kan zich verdedigen door gif in de ogen van een belager te spuiten, om vervolgens de plaat te poetsen. O'Shea merkt op, dat dit wel eens een uniek voorbeeld zou kunnen zijn van slangengif dat eerder ontwikkeld zou kunnen zijn voor de verdediging dan voor de jacht.

Tja, en dan komt het hoofdstuk waarin de schrijver het licht laat schijnen op de gevolgen voor slangen van ingrepen van de mens. Niet het leukste om te lezen, omdat voor de zoveelste keer maar weer eens blijkt hoe kwetsbaar de herpetologische wereld is en hoe meedogenloos de mens. Of je slangen nu bejaagt voor hun vlees, hun huid, hun gal, of omdat je het griezelige kruiers vindt, of omdat je roofofbouw pleegt op hun en je eigen leefwereld, het resultaat is altijd sterke reductie, bijna-uitsterven of compleet uitsterven van slangensoorten. Gelukkig zijn er organisaties die voor sommige bedreigde soorten in de bres springen, zoals op Aruba voor *Crotalus durissus unicolor*, de Aruba Ratelslang. Dat de Jersey Wildlife Preservation Trust zich intensief bezighoudt met de redding en eventueel terugplaat-

extinction of some animal species after it was introduced on purpose on Okinawa, Hawaii, Fiji, Mauritius and some other islands as an opponent of snakes and rats. As for the rest, O'shea doesn't give an example of the extinct species.

In a fast pace follows a summary of ways snakes can make sure that they're left alone. This varies from remarkable camouflage, raising their chest, making warning sounds, escape attempts, to playing 'dead', an occurrence that I now know is called 'thanatosis'. I like to learn new words! That the grass snake (o.a. *Natrix helvetica*) shows such behaviour, I knew, but that also the American Hognose and the Rinkhals (*Hemachatus haemachatus*) do this, I didn't know. *Naja nigricincta*, the zebra spitting cobra can defend itself by spitting venom in the eyes of its attacker, to subsequently flee the scene. O'shea notes, that this could possibly be an example of snake venom that is more developed for defence than for hunting.

And then comes the chapter in which the writer sheds some light on the consequences for snakes of interventions by humans. Not the most fun to read, because for the umpteenth time it becomes clear how fragile the herpetological world is and how ruthless mankind. Whether snakes are hunted for their meat, their skin, their gall, or because you think they're creepy crawlers, or because you exhaust your own and their environment, the result is always strong reduction, near extinction or complete extinction of snake species. Luckily there are organizations that defend some threatened species, such as on Aruba for *Crotalus durissus unicolor*, the Aruba rattlesnake. That the Jersey Wildlife Preservation Trust keeps intensively busy with the saving and possibly relocating of almost extinct species, may be well known, after it was written about in *Litteratura Serpentina* earlier.

The chapter that tells about the reproduction of snakes, has such beautiful pictures accompanying the different paragraphs, that in my opinion, they could have been bigger. But okay,

sing van bijna uitgestorven soorten, mag bekend verondersteld worden, nadat daarover eerder geschreven is in *Litteratura Serpentina*.

Het hoofdstuk dat over voortplanting bij slangen gaat, heeft zo'n mooie foto's bij de diverse paragrafen, dat die van mij best groter hadden gemogen. Maar vooruit, ook hier is de informatie weer to the point en ben ik enkele leuke wetenswaardigheden tegengekomen, wat veel vergoedt. Bijvoorbeeld de paragraaf van de maagdelijke bevalling. Ik was weliswaar bekend met het verschijnsel parthenogenese (voortplanting zonder mannelijke inbreng), maar Mark O'Shea geeft het wat meer handen en voeten. Ik wist niet dat er een slangensoort bestaat die parthenogenese als enige manier van voortplanten kent: *Indotyphlops braminus*, een wormslang. Er zijn geen mannetjes bekend van deze soort. Verder leerde ik dat er ook facultatieve parthenogenese bestaat, die voorkomt bij slangen waarbij de mannetjes én de vrouwtjes normaliter voor nageslacht zorgen. Hij legt uit dat bijvoorbeeld een vrouwtjespython of -boa een dergelijke bevalling als laatste redmiddel kan gebruiken voor voortplanting bij langdurige ontstentenis van een mannelijke partner. Die noodgreep heeft wel een prijs: gewoonlijk zijn de legsels kleiner en kent het nageslacht een hoge mortaliteit. Ook blijken de jongen bij boa's allemaal vrouwtjes te zijn en bij ratelslangen allemaal mannetjes. Leuk dat ik dit nu wijzer ben geworden.

Bij het hoofdstuk 'Slangen en Mensheid' ben ik verwachtingsvol rechtop gaan zitten, want vanuit deze invalshoek bekijk ik slangen het liefst. Het was eerlijk gezegd wel een beetje een tegenvaller, dat deze paragraaf, samen met die over 'Slangen in de Cultuur' beperkt bleef tot slechts twee pagina's. In sneltreinvaart haast O'Shea zich van 1000 vóór Christus naar 2000 erná, van de antieke Egyptische farao's naar de hedendaagse Snake Handling Believers in de Appalachen. Hij scheert even langs de joods-christelijke traditie, hij noemt Cleopatra die zelfmoord heeft gepleegd door zich te laten bijten door een Egyptische cobra en voert Boeddha snel ten tonele. Volgt nog een overstap op een Thalys die langs de Hopi in Arizona raast, het jaarlijkse slangen-

here as well the information is to the point and I came across some nice and interesting facts, which compensates for a lot. For example the paragraph of the monthly virgin birth. I was indeed familiar with the concept of parthenogenesis (reproduction without a male involvement), but Mark O'shea puts more flesh on the bones. I didn't know for one snake species parthenogenesis is the only way of reproduction they know: *Indotyphlops braminus*, a blindsnake. There are no known males in this species. Furthermore, I learned that also facultative parthenogenesis exists, which occurs in snakes of which the males and females normally produce offspring. He explains that for example a female python or boa can use such a birth as a last resort for reproduction when a long absence of a male partner occurs. This last resort comes at a price: normally the clutches are smaller and the offspring suffers a high mortality rate. It also appears the young within boas are all female and with rattlesnakes they're all male. It's nice I know this now.

At the chapter 'Snakes and Humankind' I started sitting up straight full of anticipation because this is my preferable angle for looking at snakes. To be honest, it was kind of a disappointment, that this paragraph, together with 'Snakes in culture', was limited to only two pages. At a rapid pace O'shea hurries from 1000 BC to 2000 years later, from the antique Egyptian pharaoh's to the present-day Snake Handling Believers in the Appalachian. He quickly mentions the Jewish-Christian tradition, he mentions Cleopatra who committed suicide by letting herself get bit by an Egyptian cobra and he makes a quick mention on Buddha. Then follows a transfer onto a Thalys which races past the Hopi in Arizona, a quick stop at the yearly snake feast in the Abruzzi, crosses over to Australia, picks up Quetzalcoatl in Mexico, anyhow, I'll leave some stations unmentioned.

Undoubtedly Mark O'shea during his countless travels and expeditions has had many experiences with cultural historical impact. That he cannot go into much depth about that in this

festijn in de Abruzzzen aandoet, oversteekt naar Australië, Quetzalcoatl oppikt in Mexico, enfin, ik laat enkele tussenstations ongenoemd.

Het kan niet anders, of Mark o'Shea heeft tijdens zijn talloze reizen en expedities evenzoveel ervaringen met een cultuurhistorische inslag gehad. Dat hij daarover in dit specifieke boek niet uitgebreid kan verhalen, begrijp ik. Daarom nodig ik hem uit om de lezers van *Litteratura Serpentina* de komende jaren te tracteren op verslagen van dergelijke ervaringen, want nu dit magistrale boek af is, heeft hij ongetwijfeld tijd te over! Mij zou hij daar in ieder geval een groot plezier mee doen.

Feitelijk heb ik het tot nu alleen nog maar over de inleiding gehad, want het zwaartepunt van het boek en zijn grote waarde, zit hem in wat op pagina 39 start: een ontzagwekkende hoeveelheid encyclopedische informatie over zeshonderd slangen. Bij zijn keuze voor de uitverkoren zeshonderd slangen heeft hij zich laten leiden door diversiteit en door de beschikbaarheid van foto's. Geen foto? Dan ook geen lemma. Verder wilde O' Shea minder bekende slangen in de spotlight zetten, zonder de wat algemenere en bekendere tekort te doen. Hij is hoe dan ook meesterlijk geslaagd in zijn opzet, ongeacht of iemand zijn favoriete slang nu wel of niet genoemd ziet. Zo mis ik zelf mijn *Zamenis persicus*, maar who cares, ik heb er zoveel andere, interessante dieren voor teruggekregen.

Wie in het encyclopedische deel is aangeland, ziet een volstrekt consequente opmaak van de pagina's. Linksboven een wereldkaart met daarop in rood aangegeven waar de biotoop van de besproken slang zich bevindt (soms zo klein, dat je hem amper ziet); daarnaast in overzichtelijke opmaak diverse determinerende bijzonderheden, met als belangrijk onderdeel de beschermende status volgens IUCN, International Union for Conservation of Nature; daar linksonder een kop om de beschubbing te illustreren. De hoofdmoot, in groter lettertype dan de rest van het tekstuele gedeelte, met daarin uiterst beknopt de voorname bijzonderheden. De linker- respectie-

book I understand. That's why I invite him to treat the readers of *Litteratura Serpentina* to reports of such experiences for the coming years, because now that this magisterial book is finished, he undoubtedly has spare time! In any way, he would bring me great pleasure with that.

Actually up until now I only talked about the introduction, because the heart of the book and its great value, is what starts at page 39: an incredible amount of encyclopedic information about six-hundred snakes. With his choice for the elected six-hundred snakes he let himself be guided by diversity and by the availability of pictures. No pictures? Then also no lemma. Mark O'shea also wanted to put the little known snakes in the spotlight, without falling short on the more common and well-known species.

Either way, he brilliantly succeeded in his design, regardless if someone's favorite snake has or hasn't been mentioned. As such, I myself miss my *Zamenis persicus*, but who cares, I got so many other interesting animals in return.

Who has arrived at the encyclopaedic part, can see an indisputable consistent layout of the pages. Top left a world map and on there, marked with red is the biotope where the mentioned snake occurs (sometimes so small that you can barely see it); besides in a well-arranged layout multiple identifying details, with as an important element, the protective status according to IUCN, International Union for Conservation of Nature; underneath that a head to illustrate scalation. The majority, in a larger font than the rest of the textual part, you find, extremely summarized the main details. The leftward- respectively right margin of each page consists of (not always though) a small picture of the snake in total with underneath additional information. The lower margin is filled with a picture of often a remarkable part of the snake, such as the head. One snake per page, very consistent. That doesn't make your eyes squint. On the other hand, it's a pity, because about some snakes there's a lot to tell, about others a little less. Reducing or stretch-

lijk rechtermarge van elke pagina bevat (niet altijd overigens) een kleine afbeelding van de totale slang met daaronder aanvullende informatie. De ondermarge wordt gevuld met een afbeelding van vaak een markant onderdeel van de slang, zoals de kop. Eén slang per pagina, heel consequent. Dat maakt geen schele ogen. Tegelijkertijd is dat jammer, want over sommige slangen valt heel veel, over andere wat minder te vertellen. Dat alles indikken of uittrekken tot exact één pagina is weliswaar consequent, maar is ook jammer voor wetenswaardigheden die daardoor ongezegd blijven.

Ik heb met veel plezier door dit encyclopedische deel gebladerd en gelezen. Ik heb me laten leiden door mijn ingeving om veel te weten te komen over volstrekt willekeurig gekozen slangen. Met elke beschrijving die ik las, steeg niet alleen mijn respect voor de schrijver, maar steeg ook mijn waardering voor de opmaker en uitgever. Samen hebben ze een indrukwekkend prestatie geleverd.

ing out everything is consistent but it's also unfortunate for facts worth knowing that because of this aren't told.

I had much fun looking and reading through this encyclopaedic part. I've let myself be guided by my inspiration to learn a lot about completely random snakes. With each description that I read, my respect grew, not only for the writer but also for the setup and type man and publisher. Together they delivered an impressive achievement.

Translation into English: Soleya Witte.